

SAVAŞ, TERÖR VE OLAĞANÜSTÜ OLAYLAR

SAVAŞ

YAYIN POLİTİKASI DAİRE BAŞKANINA DANIŞILMASI ZORUNLU KONULAR

TERÖR

2000 TARİHLİ TERÖRLE MÜCADELE YASASI

TEHDİT VE SAHTE İHBARLAR

PROPAGANDA EYLEMLERİ

KAÇIRMA, REHİNE ALMA VE İŞGAL OLAYLARI

ULUSAL GÜVENLİK

OLAĞANÜSTÜ ULUSAL VE ULUSLARARASI OLAYLAR

GÖSTERİLER, KARIŞIKLIKLAR VE AYAKLANMALAR

TEHLİKELİ ORTAMLAR, YÜKSEK RİSKLİ FAALİYETLER VE OLAYLAR

SAVAŞ

BBC'nin, savaş haberlerini verirken, hem Birleşik Krallık'ta hem de Dünyanın dört bir yanında bulunan izleyicilerine karşı özel bir sorumluluğu vardır. Böyle zamanlarda, Dünyanın her yerinden çok sayıda insan, doğru haber ve bilgi almak için servislerimize yönelir. Onlara gerçeği ilettiğimizden emin olabilmelerini sağlamalıyız. Bu insanlar aynı zamanda gelişmeleri tam anlayabilmek için, bizden olayları yerli yerine oturtmamızı, tarafsız analiz sağlamamızı ve geniş bir yelpazeden görüş ve kanaatleri aktarmamızı beklerler.

Can kaybına yol açan ya da insan hayatını tehdit eden, acı ve ıstırap veren olayları haber verirken de izleyicilerimizin duygularına ve korkularına karşı duyarlı olmamız gerekir. Bazılarının gelişmelerin tam ortasında bulunan yakınları ya da dostları olacaktır. Acı veren haberleri büyük bir özenle işlememiz şarttır.

Savaş haberlerinin değerlendirilmesinde aşağıdaki yayın ilkeleri geçerlidir.

- Haberlerimiz, özellikle çelişen iddialar varsa, bilgilerin nereden geldiğini, normal olarak, açıkça belirtmelidir. Bilgi kaynaklarının adı belirtilmeli, malzemeler üçüncü kişilerden alınmışsa, üçüncü kişilerden alındığı söylenmelidir.
- Normal olarak, haberlerimiz sansür ediliyor ya da izleniyorsa, ya da bazı bilgileri veremiyorsak, bunu belirtmeli ve mümkün olan durumlarda çalışırken hangi kurallara uymak zorunda olduğumuzu anlatmalıyız.
- Haberleri veriş tarzımız, en az haberciliğimizin güvenilir olması kadar önemlidir.
- Savaşın gerçeklerini örtbas etmemeli ama insan onuruna da saygı göstermeliyiz. Çok çarpıcı ve belirgin savaş ve zulüm görüntülerini yayınlamak için haklı editoryal gerekçelerimiz olması gerekir.
- Ölen ya da yaralanan kişilerin yakın akrabalarının, bunu ilk bizim haber bültenlerimizden web sitelerimizden ya da programlarımızdan öğrenmemesini sağlamak için elimizden geleni yapmalıyız.
- Eksiksiz bir tartışma ortamı oluşturmak üzere İnternet mesaj tahtaları açmalı ve çirkin mesajların yazılmasını önlemek için, gerekiyorsa, ön-moderasyon uygulamasına geçmeliyiz.

Savaşa dair haberlerin derlenmesiyle ilgili özel tavsiyeler, gerektiğinde Yayın İlkeleri web sitesinde yayınlanır. Savaş durumunda yayınlarımız gözden geçirilmeli, başta filmler, piyesler, komedi ve müzik programları olmak üzere, ilan edilmiş programlar incelenmeli ve duruma uygun düşmediği düşünülebilecek unsurlar belirlenmelidir.

YAYIN POLİTİKASI DAİRE BAŞKANINA DANIŞILMASI ZORUNLU KONULAR

Yapımcılar aşağıdaki konuları danışmalıdır:

- BBC personelinin Terörle Mücadele Yasasını ihlal etme olasılığının bulunduğu durumlar.
- terör eylemlerinden sorumlu bir birey ya da örgüte mülakat için başvurma önerileri.
- Birleşik Krallık'taki propaganda eylemlerinde ya da yurtdışında Birleşik Krallık yurttaşlarının tehdit edildiği eylemlerde kaydedilmiş malzemeyi yayınlama önerileri.

TERÖR

Terör eylemlerini süratle, doğru biçimde, eksiksiz ve sorumlulukla haber vermeliyiz. Duygusal ya da önyargılı sözcükleri dikkatsizce kullanmamız inandırıcılığımızı sarsar. “Terörist” sözcüğünün kendisi, anlamayı kolaylaştırmak yerine engelleyen bir tanımdır. Birine atfen aktardığımız durumlar dışında bu sözcüğü kullanmaktan kaçınılmalıdır. Bildiğimiz doğruları haber verme işimizi layıkıyla yapmalı, niteleme işini başkalarına bırakmalıyız.

Başkalarının kullandığı terminolojiyi kendi terminolojimiz olarak benimsememeliyiz. Genellikle açık seçik bir adli sürecin varolmadığı hallerde “serbest bırakma”, “divan-ı harp” ya da “infaz” gibi terimlerin kullanılması uygun düşmez. Yapılan eylemin tüm sonuçlarını izleyicilerimize neler olup bittiğini anlatarak aktarabilmeliyiz. Eylemcileri, “bombacı”, “saldırgan”, “silahlı kişi”, “fidyeci”, “isyancı” ve “militan” gibi açıkça tanımlayan sözcükleri yeğlemeliyiz. Sorumluluğumuz, tarafsız kalmak ve olayları izleyicilerimize “kimin kime ne yaptığını” değerlendirme olanağı verecek şekilde duyurmaktır.

2000 TARİHLİ TERÖRLE MÜCADELE YASASI

2000 tarihli Terörle Mücadele Yasası uyarınca, aşağıdakilerin sağlanmasında maddi yardımı olabileceğini bildiğimiz ya da sandığımız bilgileri mümkün olan en kısa sürede polise bildirme yükümlülüğümüz vardır:

- dünyanın neresinde olursa olsun, bir terör eyleminin gerçekleşmesinin önlenmesi.

- Birleşik Krallık'ta, bir terör eylemine kalkışan, hazırlanan ya da önyak olan bir kişinin yakalanmasının, yargılanmasının ya da hüküm giymesinin sağlanması.

Bu tür bilgilerin bildirilmemesi 5 yıla kadar hapisle cezalandırılabilir bir suçtur. **BBC personelinin Terörle Mücadele Yasasını ihlal etme olasılığının bulunduğu durumlar Yayın Politikası Daire Başkanına ve Program Hukuk Danışmanlığına danışılmalıdır.**

Yasa aynı zamanda “terörist” gruplar olarak tanımladığı bazı ulusal ve uluslararası örgütleri yasadışı ilan etmekte ve bunların Birleşik Krallık'ta faaliyet göstermesini yasaklamaktadır.

TEHDİT VE SAHTE İHBARLAR

Telefon, faks, e-posta ya da kısa mesaj ile gönderilen, ya da mesaj tahtasına bırakılan ya da banda kayıtlı olarak iletilen bir bomba ihbarı ya da inanılır ve kesin bir başka tehdit alırsak, bunu ilgili makamlara aktarmamız gerekir. **Bazı grupların bomba yerleştirdiklerini bildirirken kullandıkları geçerli kod sözcükleri açıklamamalıyız.**

Genelde herkesçe bilinmeyen ve bir saldırıya yardımcı olabilecek güvenlik düzenlemelerini ya da diğer duyarlı bilgileri açıklamamalıyız.

Katılacakları bir etkinliğin iptal edilmesi gibi gözle görünür bir etkisi olmamışsa, **bir bireye ad verilerek yöneltilecek tehditleri, normal olarak, haber yapmayız.**

Daha önce dikkat çekmemiş, dolayısıyla herhangi bir tehditle karşı karşıya bulunmayan insanları, örneğin hayvanlar üzerinde deney yapan laboratuvarların ya da askeri kurumlar için çalışan şirketlerin adını vererek, olası birer hedef haline getirmemeye özen göstermeliyiz.

Ulaşımında büyük çapta ve gözle görünür bir aksama gibi ciddi ve belirgin bir etkisi olmadıkça **sahte olduğu anlaşılan ihbarları, normal olarak, haber yapmayız.**

PROPAGANDA EYLEMLERİ

Yasaklanmış örgütler ya da terör eylemlerine karıştığı bilinen gruplarca düzenlenen propaganda eylemlerini izleme önerileri üst düzeyde bir editöre ya da Bağımsız yapımcılar söz konusuysa, onları görevlendiren editöre danışılmalıdır.

Birleşik Krallık'taki propaganda eylemlerinde ya da yurtdışında Birleşik Krallık yurttaşlarının tehdit edildiği eylemlerde kaydedilmiş malzemeyi yayınlama önerileri Yayın Politikası Daire Başkanına danışılmalıdır.

Paramiliter ya da diğer gruplar tarafından yapılan bir eyleme sahne olan meşru bir etkinlik sırasında yapılan kayıtların yayınlanması önerileri üst düzeyde bir editöre ya da Bağımsız yapımcılar söz konusuysa, onları görevlendiren editöre danışılmalı, onlar da gerekiyorsa Yayın Politikası Daire Başkanına danışılmalıdır. Birleşik Krallık'ta, Hayvan Kurtuluş Cephesi gibi gruplar bu kategoriye girer.

KAÇIRMA, REHİNE ALMA VE İŞGAL OLAYLARI

Ulaştırma araçlarının kaçırılması, adam kaçırma, rehine alma ve işgal olaylarında yayınlayacağımız her şeyin hem Birleşik Krallık'ta hem de yurtdışında eylemciler tarafından görülüp duyulabileceğinin bilincinde olmamız gerekir.

Dile getirilen talepleri bağlamı içinde duyurmamız önemlidir. Araç ya da insan kaçırma ya da rehine alanlara bir platform sağlamanın, özellikle bizimle doğrudan temas etmişlerse yaratacağı etik sorunları da dikkatle düşünmeliyiz. Olayları aktarırken editoryal kontrolü elden bırakmamalı ve şunlara uyduğumuzdan emin olmalıyız:

- eylemcilerle canlı yayında mülakat yapılmamalıdır.
- eylemcilerin canlı yayında ortaya çıkardığı herhangi bir görsel ya da sesli kayda yer verilmemelidir.
- propaganda eylemlerinin, şiddet içeren eylemlerin ya da onların mağdurlarının, eylemciler tarafından yapılmış kayıtları ancak üst düzeyde bir editöre danışıldıktan sonra yayınlanmalıdır.
- okul işgali ya da uçak kaçırma gibi duyarlı olayları naklen yayınlarken görüntüleri yayına gecikmeli olarak vermeliyiz. Nasıl sonuçlanacağını kestiremeyeceğimiz olaylarda ve iyice düşünmeden yayınlanamayacak görüntülerin kaydedilmesi olası durumlarda bu daha da önem kazanır.

Ulaştırma araçlarının kaçırılması, adam kaçırma, rehine alma ve işgal olaylarını izlerken polisin ve diğer yetkili makamların, yayınlandığı takdirde durumu daha kötüleştirebilecek konulara ilişkin tavsiyelerine kulak asmalıyız. İlgililer zaman zaman bazı bilgileri vermememizi, ya da özellikle vermemizi isteyeceklerdir. Makul istekleri, normal olarak, yerine getiririz, ancak doğru olmayan bir şeyi bilerek yayınlamayız. Polisin bir habere komple karartma uygulanmasını istediği durumlar da olabilir. Böyle durumlarda BBC'nin bu tür talepler karşısında izlediği usullere uyulmalıdır.

ULUSAL GÜVENLİK

Devlet Sırları Yasası güvenlik ve istihbarata ilişkin bazı konuları işleyişimizi etkiler. Bakanlıklar ve medya temsilcilerinden oluşan bir komisyonca hazırlanan “Savunma Tavsiye Duyuruları”, savunma ve terörle mücadele alanlarında, ulusal güvenlik açısından yayınlanmasında sakınca görülen haberlere dikkat çeker. Yasal yaptırım olmayan bu gönüllü sisteme uyup uymama ve “sakıncalı” görülen haberi yayınlayıp yayınlamama sorumluluğu tümüyle bize aittir.

Yapımcılar bu alanlara giren konuları işlerken erken bir aşamada üst düzey editörlerin ve hukuk danışmanlarının görüşlerini almalıdır. Savunma Tavsiye Duyuruları Sekreterinden herhangi bir başvuru gelmesi halinde Yayın Politikası Daire Başkanı bilgilendirilmelidir.

OLAĞANÜSTÜ ULUSAL VE ULUSLARARASI OLAYLAR

Felaketler ve büyük kazalar da dâhil, olağanüstü ulusal ve uluslararası olayları ilk duyurduğumuz anlarda, verilen bilgilerin kaynağını saptamak özellikle önemlidir. Ölü ve yaralı sayısına ilişkin ilk tahminler çoğunlukla yanlış çıkar. Farklı kaynaklar farklı tahminler yer veriyorsa, ya en düşük ve en yüksek tahminin ne olduğunu söylemeli, ya da en yetkili kaynağın verdiği rakamı, o kaynağa atfederek duyurmaliyiz.

Olayda insanlar ölmüş, yaralanmış ya da kaybolmuşsa, bu insanların yakınlarının haberi ilk bizim servislerimizden almamasını sağlamak için elden gelen çabanın gösterilmesi önemlidir. Haberlerimizde isim vermediğimiz zaman, yakın akrabaları olay yerinde olabilecek kişilerde haberin gereksiz kaygı yaratabileceğini takdir etmekteyiz. Ancak bunun, yakın birinin ölüm haberini ilk kez radyo, televizyon ya da İnternette duymanın vereceği ıstırap kadar kötü olmadığı kanısındayız.

Çok daha fazla insanı korkutmamak için, kazazedelerin kimliğine değinmeden, olasılıkları, örneğin bir uçak kazası olmuşsa havayolu, sefer sayısı, kalkış ve varış noktaları gibi ayrıntıları sunarak, mümkün olduğunca süratli bir biçimde daraltmalıyız.

Birleşik Krallık'ta meydana gelen olağanüstü olaylarda, kamu güvenliği için gerekli bilgilere tüm servislerde yer vermeyi hedefleriz. Özel tepki vermeyi gerektiren bellibaşlı olayları belirlemek için acil durum planlamacılarıyla işbirliği yaparız. Ancak doğruluğu ve bağımsızlığı sağlamak için gereken editoryal kararları alma sorumluluğumuzdan ödün vermeyiz.

GÖSTERİLER, KARIŞIKLIKLAR VE AYAKLANMALAR

Gösterilerin, karışıklıkların ve ayaklanmaların kapsamlı biçimde izlenmesi haberciliğimizin önemli bir unsurudur. Aşağıda kurallara uyulmalıdır:

- karışıklık çıkabileceğine dair söylentilere yer vermenin, karışıklığı körükleme riskini doğru tartmalıyız.
- varlığımızla olayları alevlendirdiğimizden kuşkulandığımız anda olay yerini terketmeliyiz.
- katılımı ilgili tahminlere kuşkuyla yaklaşmalı ve çok farklı olabilecek tahminleri kaynak belirterek duyurmalıyız.
- kapsamlı ve tarafsız bir bakış açısı sağlamalıyız. Bir çatışmanın belli bir tarafında kalan muhabirlerimizin genel resmi görmesinin zorlaşması durumunda, onların gönderdiği malzeme genel bağlam içine alınarak yayınlanmalıdır.
- naklen yayınlarda, ya görüntüler gecikmeli olarak verilmeli ya da şiddet ve kargaşa ekrana yansıtılamayacak boyutlara varırsa, gelen malzemeyi sonradan kurgulayarak kullanmak üzere kaydederken, farklı görüntülere geçilmelidir.

TEHLİKELİ ORTAMLAR, YÜKSEK RİSKLİ FAALİYETLER VE OLAYLAR

Tehlikeli ortamlarda çalışmayı, yüksek riskli faaliyetlere katılmayı ve yüksek riskli olayları izlemeyi önerenler, Haber Daire Başkanına ve Mesleki Risk Yönetimi Bölümünün Yüksek Riskler Ekibine danışmalıdır.

Tehlikeli ortam, savaş, isyan, iç kargaşa, terörizm ya da aşırı düzeyde suç, haydutluk ya da kanunsuzluk ve asayişsizlik yaşanan bir ülke, bölge ya da belli bir alandır. Çok çetin iklim ve arazi koşullarına sahip yerler de bu kapsama girer. BBC tehlikeli sayılan ortamları bir listede toplamıştır.

Yüksek riskli faaliyetlere, gizli gözetleme ya da çekim ve/veya ağır suçlar işleyen ya da aşırı ya da şiddet yanlısı siyasi gruplarla karşı karşıya gelmeyi içeren soruşturmalar dâhildir. Bakın: Bölüm 7 Suç ve Anti-sosyal davranışlar – Soruşturmalar.

Yüksek riskli olaylar arasında ayaklanma, halk hareketleri ya da aşırı asayişsizlik, uçak kaçırma ya da işgal gibi silahlı suçlar, ayrıca kimyasal, biyolojik ya da radyolojik (CBR) maddeler içeren her türlü olay ya da kasırga, sel, deprem ve yanardağ patlamaları gibi aşırı doğa olayları sayılabilir.